

Duško Krsmanović

Profesor srpskog jezika

JU OŠ „Sveti Sava“, Foča

PEDAGOŠKA UVJERENJA

Neka od osnovnih polazišta i opredjeljenja u mom profesionalnom angažmanu kao nastavnika srpskog jezika i koordinatora literarne sekcije su: razvijanje učeničkih kompetencija za 21. vijek, podsticanje učenika da se što je moguće više osamostaljuju u radu i da rade na razvoju samopouzdanja, želja da učenicima pružim mnogo više od onoga što je predviđeno Nastavnim planom i programom, rad na razvoju medijske pismenosti kod učenika i razvoj kritičkog mišljenja, upoznavanje učenika sa što je moguće većim brojem alata, računarskih programa i ostalih sredstava koji im mogu koristiti u učenju, želja za uspostavljanjem pozitivne atmosfere u učionici, kao i međusobne saradnje učenika s ciljem što efikasnijeg i lakšeg savladavanja nastavnog gradiva, znanja i vještina. Jedna od osnovnih ideja vodilja u mom radu sa djecom je misao da od učenika možemo zahtijevati onoliko koliko im pružimo, pa se prema tome, i ja trudim da učenicima pružim što više, kako znanja, tako i životnih iskustava, ali i emocija. Sa učenicima se uglavnom trudim da postignem partnerski odnos zasnovan na povjerenju i međusobnom uvažavanju, a ne na strahu ili presiji. Što se mog ličnog razvoja tiče, uvijek sam spreman da nešto novo i korisno naučim što bi moglo da pomogne kako u učionici, tako i van nje. Smatram da su komunikacija između kolega i timski rad neki od osnovnih faktora kojima je moguće unaprijediti i olakšati realizaciju nastavnog procesa. Samo na taj način moguće je nastavničkoj profesiji vratiti značaj i vrijednost kakve ona zaslužuje, a kakvi se u posljednje vrijeme vrlo često osporavaju.

KRATAK OPIS PRAKSE

Dječiji dnevnik je zamišljen i realizovan kao televizijska emisija kojom bi se gledaoci upoznawali sa aktuelnim događajima u našoj školi i lokalnoj zajednici. Kompletan proces osmišljavanja, planiranja i realizacije u potpunosti su proveli učenici unaprijedivši tom prilikom novinarske kompetencije. U Dječijem dnevniku uloge novinara, voditelja, scenarista, snimatelja i montažera u potpunosti su pripale djeci.

NASLOV

Dječiji dnevnik ,unapređenje novinarskih kompetencija kroz literarnu sekciju s ciljem razvijanja medijske pismenosti

DETALJAN OPIS

1. POLAZIŠTA

Realizacija Dječijeg dnevnika započela je školske 2014/2015. godine kada sam dobio zaduženje da vodim literarnu sekciju naše škole. Nekoliko godina ova sekcija nije funkcionisala u našoj školi pa sam ja dobio zadatak da je obnovim. Sekciju pohađaju učenici uzrasta od 6. do 9. razreda.

Suočen sa novim profesionalnim izazovom, došao sam na ideju da rad u sekciji organizujem na drugačiji način u odnosu na tradicionalno shvatanje ove sekcije koje je podrazumijevalo pisanje i samo pisanje, što je pojedinim učenicima vrlo lako prelazilo u dosadu i odbijalo ih od učlanjenja u literarnu sekciju. Ideju da na ovaj način promijenim rad u sekciji dobio sam tokom pohađanja obuke u sklopu projekta Nastavničko vođstvo, koji je organizovala i realizovala organizacije „proMENTE“ iz Sarajeva. Iskustva koja sam stekao tokom ovog projekta pretočio sam u priču koja je objavljena u priručniku „Priče iz učionice“, a moj razvojni projekat prezentovan je i na regionalnoj konferenciji edukatora u Bijeljini u avgustu 2015. godine, koju je organizovao „COI STEP BY STEP“ iz Sarajeva. Nakon što se ideja iskristalisala, odlučio sam da kod učenika razvijem sposobnosti i vještine koje su karakteristične za komunikaciju u 21. vijeku. Prije svega, posebnu pažnju sam posvetio razvijanju medijske pismenosti kod učenika. Kroz različite aktivnosti u nastavi srpskog jezika shvatio sam da učenici malo znaju o tome šta su mediji, kakva je njihova uloga u savremenom društvu, kakve su njihove prednosti u odnosu na tradicionalne vidove komunikacije i prenošenja informacija i na kraju koje su sve opasnosti koje se kriju ne medijskom nebu. Znajući da su mladi najčešći konzumenti različitih medija, a da o tim medijima nemaju čak ni osnovna znanja, odlučio sam da ih na neki način uvedem u svijet medija i „iznutra“ osvijetlim sve ono što bi njima moglo biti zanimljivo, ali i korisno. Poseban zadatak bio mi je da kod učenika razvijem kritičko mišljenje u vezi sa onim što svakodnevno mogu čitati, gledati i slušati na različitim medijima, kako bi se lakše snalazili u medijskom prostoru i izbjegli opasnosti koje se vrlo često tamo javljaju.

CILJ I ŽELJENI ISHODI

Cilj:

S obzirom na obilje nekvalitetnih televizijskih emisija sa često degutantnim sadržajima neprimjerenim školskom uzrastu, pokušao sam da kroz Dječiji dnevnik učenicima na neki način približim način na koji mediji funkcionišu i da im ponudim da sami kreiraju medijske sadržaje koji su im prihvatljivi i odgovarajući njihovom uzrastu. Osnovna zamisao sastojala se u tome da učenici prate događaje iz bliže okoline – škole i lokalne zajednice, da ih

dokumentuju (u saradnji sa istorijsko-dokumentarnom i fotografskom sekcijom) i da od tako sakupljenih materijala prave TV priloge za Dnevnik, poštujući osnovne novinarske principe objektivnosti, sažetosti i jasnosti.

Ishodi:

Na kraju realizacije Dječijeg dnevnika želja mi je bila da učenici razumiju na koji način nastaju medijski sadržaji i da se kritički odnose prema njima. Takođe, želio sam da učenici imaju veći stepen samopouzdanja i sigurnosti u javnom nastupu, da samostalno biraju teme koje su aktuelne i zanimljive, da znaju na koji način javnost treba informisati, koji su osnovni elementi novinarskih izvještaja, na koja pitanja svaka vijest i izvještaj trebaju dati odgovor, da znaju kako fotografisati i snimati priloge, da znaju kako se montira snimljeni materijal, tj. na koji način izvršiti selekciju i raspored snimljenog materijala, da znaju koje zahtjeve treba da ispuni voditelj programa (izražajnost, artikulacija, dikcija, tempo i ritam govora), da znaju na koji način se rezultati rada mogu prezentovati i sl.

2. DETALJAN OPIS REALIZACIJE

Prva aktivnost koju sam sa učenicima uradio bila je razgovor na temu medija. Iz tog razgovora sam saznao koliko učenici malo znaju o tome šta su mediji i na koji način funkcionišu. Nakon toga, sam predložio sam da pokušamo snimiti neku informativnu emisiju koja bi za teme birala ono što je njima zanimljivo i aktuelno. Već na samom početku učenici su rado prihvatili ovu ideju. O tome kakvo je novinarsko zanimanje i kako to izgleda biti novinar raspitali smo se kod direktora fočanskog Centra za kulturu i informisanje i novinara Vladimira Pantovića (Prilog, br. 1.1.). Zatim smo na časovima literarne sekcije razgovarali smo o tome šta je to što je bitno i o čemu bi se mogao praviti TV prilog. Sve ideje smo zapisivali tehnikom „oluja mozgova“ (brainstorming). Nakon izbora tema koje će ući u dnevnik, pristupali bismo izboru učenika koji će uraditi koju od tema. Kao uvodne aktivnosti, na nekoliko časova sa učenicima sam razgovarao na temu medijske pismenosti, prikazivao sam neke od filmova koji se tiču ove teme, a koji govore o tome kakve opasnosti prijete na medijskom nebu (npr. na You tube-u sam pustio kratak film EAVI - Put u svijet medijske pismenosti). Govorio sam i o novinarskom kodeksu koga se svaki novinar mora pridržavati. Napravili smo i nekoliko kraćih vježbi prilikom kojih su učenici pisali kratke vijesti, prikaze ili osvrte, zatim analizirali reklame koje svakodnevno gledamo na televiziji ili ih srećemo u novinama i časopisima. Razgovarali smo o tome po čemu su te reklame zanimljive, kojoj publici su namijenjene, kakvu poruku šalju i sl. Zanimljivo je da su se učenici izuzetno interesovali za reklame, pa su čak predložili da ih nekoliko snimimo, što je i učinjeno. Na času smo birali šta ćemo reklamirati, pa je tom prilikom bilo mnoštvo različitih ideja, pa su snimljene, npr. reklame za Foču i našu literarnu sekciju (Prilog 1.2. i Prilog 1.3.). Nakon što bi izabrali o čemu ćemo snimati prilog, pojedini učenici bi dobili zadatak da snime video zapise sa određenih događaja u našoj školi i da o utiscima razgovaraju sa učesnicima navedenih događaja, da bi, nakon toga, pristupili montaži navedenih priloga. Tako su, npr. nastali prilozima o proslavi Savindana u našoj školi, kao i prilog o velikoj prodajnoj izložbi koja se u našoj školi već tradicionalno održava polovinom decembra (Prilog 1.4. i Prilog 1.5.).

Osim novinarskih priloga i reklama, na inicijativu učenika u Dnevnik smo uvrstili i dva kraća igrana filma koja su potpuno samostalno učenici osmislili, snimili i montirali. Navedeni filmovi na duhovit i zabavan način parodiraju horor, akcione i ljubavne filmove, ali prikazuju i

školski život onako kako ga oni vide. Na snimanju ovih filmova atmosfera je bila odlična, prepuna smijeha i zabave, što se vrlo lako može vidjeti i na konačnom produktu. Ovi filmovi su ubačeni u Dnevnik, ali su na You tube-u postavljeni i kao posebni video materijali koji su njihovim akterima u školi donijeli veliku popularnost (Prilog 1.6, Prilog 1.7, Prilog 1.8. i Prilog 1.9.)

S ciljem promovisanja rada škole, a po istom principu kao i novinarske video priloge, napravili smo i priloge u kojima široj publici predstavljamo neke od sekcija koje rade kod nas. Ti prilogi su snimljeni u formi kraćeg dokumentarnog filma (Prilog 1.10.)

Ulogu voditeljke Dnevnika na ubjedljiv način odigrala je Teodora Čančar. Prije nego što smo pristupili snimanu najava za rubrike, Teodora je uradila nekoliko vježbi izgovora pojedinih glasova i grupa glasova kako bi sa što više samopouzdanja stala pred kamere i najavila pojedine rubrike (Prilog 1.11.)

Nakon snimanja svih priloga i najava za priloge, učenici su materijal montirali i napravili završnu verziju Dnevnika koja je postavljena na You tube (Prilog 1.12.).

Kroz rad na snimanju Dječijeg dnevnika učenici su stekli mnogo znanja i iskustava koja se tiču novinarskog posla, naučili su kako se pišu vijesti, šta mora da sadrži svaka vijest, na koja pitanja da odgovori i sl. Osim toga, stekli su i nova informatička znanja, naučili su kako se montiraju filmovi uz pomoć programa Microsoft MovieMaker.

Tokom rada učenici su bili maksimalno angažovani tako da sam ja bio prisutan uglavnom u savjetodavnom smislu. O svim aktivnostima odlučivalo se zajedničkim dogovorom. Desilo se čak i to da sam promijenio koncepciju Dnevnika koju sam prvobitno bio formulisao. Na kraju je Dnevnik pretvoren u neku vrstu kolaž programa koji se sastoji od već navedenih rubrika u kojima značajno mjesto zauzima igrani program.

U početku rada učenici su bili jako „stegnuti“ kada je trebalo obaviti neki novinarski zadatak, bilo im je „blam“ da sagovornicima postavljaju pitanja i da komuniciraju kao pravi novinari, posebno kada bi trebalo da razgovaraju sa starijima. Imali su prilično nizak nivo samopouzdanja, tako da sam odlučio i da na tome malo poradim u toku projekta. Isto tako, većina učenika je osjećala neki vrstu straha od javnog nastupa, a posebno straha od kamere. Često se dešavalo da učenik ima dobru ideju za snimanje materijala, ali kad stane pred kameru, zaboravi sve što je mislio da kaže ili uradi i onda se prilično razočara. Međutim, nakon nekoliko takvih pokušaja, strah se polako povlačio pred željom da se pokaže kreativni potencijal, tako da smo na kraju procesa imali učenike koji su bez problema stupali pred kamere i radili ono što je bilo po planu za tu aktivnost.

Sve vrijeme trajanja ovog procesa značajnu pomoć učenici i ja imali smo sa više strana. Posebno bih istakao kolegicu Danku Prstojević koja je zajedno sa mnom bilazadužena za rad literarne sekcije i bez koje čitav proces ne bi izgledao onakav kakav jeste; zatim kolegu Milana Zečevića, koordinatora istorijsko-dokumentarne sekcije, čiji su članovi uzimali učešće u snimanju pojedinih priloga za Dnevnik, i Blaška Trifkovića, nastavnika matematike i informatike koji nam je pomogao oko određenih tehničkih problema a koji se tiču postupka

montaže materijala u programu Microsoft Movie Maker. Istakao bih još i odličnu saradnju sa sarajevskim Mediacentrom, na čelu sa Slobodankom

Dekić, sa kojima smo realizovali projekat „Jednakost za sve“ i tom prilikom mnogo toga naučili o pisanju novinskih članaka, snimanju kraćih video zapisa i fotografisanju, što nam je mnogo pomoglo u našem projektu. Kada smo, nakon novih znanja stečenih na pomenutom projektu, ponovo pogledali materijale snimljene prije obuke, vidjeli smo koliko grešaka je bilo prisutno u našem dotadašnjem radu. Nesebičnu podršku pružio nam je i Vladimir Pantović, direktor fočanskog Centra za kulturu i informisanje.

3. EFEKTI; POSTIGNUTI REZULTATI

Promjene koje je izazvao razvojni program brojne su. Posebno bih istakao unapređenje novinarskih vještina kod učenika, podizanje nivoa samopouzdanja i samopoštovanja, razvijanje i njegovanje timskog rada i timskog duha. Jedna učenica (Katarina Marić) je čak izjavila da bi željela da se u životu bavi režijom, a učenik Jovan Golijanin u sebi je otkrio glumački dar i nakon objavljivanja jednog priloga na You tube-u, a koji je uvršten u Dnevnik, on je postao, žargonski rečeno „glavna faca“ u školi. O tome da je prilikom rada na Dnevniku vladala odlična atmosfera i međusobno uvažavanje najbolje svjedoči činjenica da su učenici devetog razreda, koji školsku godinu završavaju dvije sedmice prije ostalih učenika, i nakon završetka školske godine nastavili redovno da posjećuju časove sekcije kao da školska godina za njih još traje.

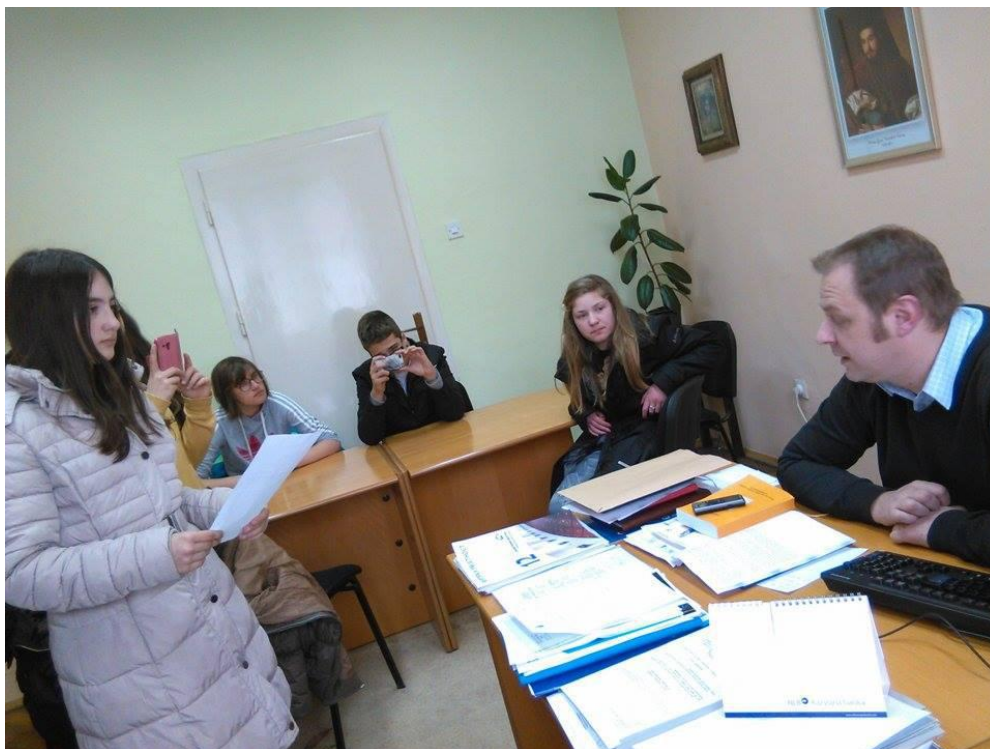
4. DODATNI KOMENTARI I SUGESTIJE DRUGIM NASTAVNICIMA KOJI BI ŽELJELI IMPLEMENTIRATI VAŠU IDEJU

Svim kolegama koji bi imali želju da implementiraju ovu ideju, poručio bih da je osnovni zadatak kojim se trebaju pozabaviti dobra organizacija posla, onosno dobra i precizna podjela zadataka. Potrebno je da se uvijek zna ko od učenika šta radi kako se rezultati učenika ne bi međusobno poklapali, što vrlo često izaziva nedostatak kvalitetnih i raznovrsnih rubrika. Savjetovao bih i da učenicima daju maksimalnu moguću slobodu u izboru tema i načina na koji se one mogu obraditi, ali da toj fazi rada obavezno moraju prethoditi detaljne nastavnikove sugestije koje se tiču tehničkih stvari novinarskog posla. Isto tako, preporučio bih saradnju sa kolegama iz škole, kao i, ukoliko je to moguće, saradnju sa profesionalnim novinarima. Najbolje rezultate učenici će postizati ako na terenu osjete šta to znači biti novinar i kakva je njegova misija u društvu.

PRILOZI

Prilog 1.1. Razgovor sa novinarom i direktorom Centra za kulturu i informisanje Foča

Prilog 1.2. Reklama za Foču – Teodora kao nastavnica i Jovan kao učenik

Prilog 1.3. Jovan u reklami za literarnu sekciju

Prilog 1.4. Tijanin prilog sa prodajne izložbe

Prilog 1.5 Nikolinin prilog o proslavi Savindana

Prilog 1.6. Katarina i Jovan kao Mira i Ostoja u filmu „Ljubav na fočanskim Brionima“

Prilog 1.7. Anica kao Prikaza u istom filmu

Prilog 1.8. Još jedna scena iz filma „Ljubav na fočanskim Brionima“ – borba Ostoje i Prikaze

Prilog 1.9. Scena iz filma „Ostoja i Mira iz školskih dana“ – Damjan kao profesor, Katarina i Jovan kao učenici

Prilog 1.10. Aničin prilog o istorijsko-dokumentarnoj sekciji

Prilog 1.11. Teodora – voditeljka Dnevnika

Prilog 1.12. Link za Dječiji dnevnik

https://www.youtube.com/watch?v=NKQ_ZZOWE0c&t=675s